

Lausunto

Viite: HE 100/2023 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

Yhdistyksemme antaa kohteliaimmin perustuslakivaliokunnalle seuraavan lausunnon hallituksen esityksestä (HE 100/2023 vp) saamelaiskäräjälain (974/1995) ja rikoslain (39/1889) 40 luvun 11 §:n muuttamisesta.

Inarinsaamelaiset ry:n keskeisimmät esitykset saamelaiskäräjälain sisältöön:

- Saamelaismääritelmä tulee säilyttää ennallaan: Inarinsaamelaiset ry kannattaa säädöksen säilyttämistä ennallaan. Kansainvälisissä sopimuksissa (ILO169) syntyperä ja polveutuminen ovat alkuperäiskansan määrittelyn lähtökohta.
- Vaaliluettelon uudelleen kokoamista ei tule kirjata lakiin: Vaaliluettelo tulee koota aiemmin vaaliluettelossa olleista henkilöistä. Kokemuksen mukaan tähänkään mennessä mikään todistus kielitaidosta ei ole riittänyt saamelaiskäräjille. Uudelleen kokoaminen mahdollistaisi tilanteen, jossa saamelainen menettää äänioikeuden kokonaan ja pysyvästi.
- Suora valitusoikeus aidosti riippumattomaan tuomioistuimeen (KHO) on säilytettävä: Autoritäärinen instituutio ei voi esittää itselleen riippumatonta oikeuslaitosta. Kokonaisuudessaan hallituksen esitys saamelaiskäräjälaiksi voi muodostaa toteutuessaan niin vahvan itsemääräämisoikeuden, että Suomen oikeuslaitosjärjestelmä ei voi enää varmistaa ihmisoikeuksien ja tasa-arvoisen hallinnon toteutumista.
- Demokratiavaje vaalitivassa tulee korjata

Saamelaisten lukumäärä vuoden 2023 Saamelaiskäräjien vaaleissa. Vaalipiiri koko maa.

	Äänioikeutettuja	Kiintiöpaikkoja voimassa oleva laki	Kiintiöpaikkoja lakiesitys	Saamelaisryhmät
Enontekiö	228	3	2	PS
Inari	1453	3	2	PS, IS, KS
Utsjoki	461	3	2	PS
Sodankylä, Lapin paliskunta	111	3	2	PS
Saamelaisalue	2313		+5 äänimäärän mukaan	
Muu Suomi	3747	0		
Kaikki yht.	6060	12	13	

Nykyisessä laissa:

Pohjoissaamelaisten alue Enontekiö, Utsjoki, Lapin paliskunta. 800 äänestäjää kohden 9 kiintiöpaikkaa.

Inarin kunnassa asuu inarin-, koltta- ja pohjoissaamelaisia. 1453 äänestäjää kohden on 3 kiintiöpaikkaa.

Sivun 1 taulukossa esitetty paikkajako on epäoikeudenmukainen Inarin alueella, jossa asuvat saamelaisten vähemmistöryhmät (inarin- ja kolttsaamelaiset). Hallituksen esitys saamelaiskäräjälaiksi ei tuo korjausta tilanteeseen, sillä Inarinsaamelaiset on pieni vähemmistö. Edustuksellisen demokratian tavoite on ryhmien välinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, joka saavutetaan vaalipiirien koolla ja suhteellisella vaalitavalla. (Paunion työryhmän mietinnössä saamelaiskäräjälaissa 2013 sanotaan, että saamelasikäräjien kokoonpanoa ja kiintiöitä olisi aiheellista tarkistaa siten, että ne vastaisivat kuntakohtaista äänioikeutettujen lukumäärää. Kotiseutualueen ulkopuolelle tulisi varata oma kiintiö.)

Saamelaiskäräjävaaleissa on mahdollista tilanne, jossa 21 jäsenestä 11 edustajaa syrjäyttää 10 edustajaa vaikka näillä 10 edustajalla olisi suurempi äänimäärä. Tämän kaltainen tilanne saamelaiskäräjillä toimintakaudella 2020–2023.

Niin kauan, kun saamelaiskäräjiä ei valita edustuksellisen demokratiaa noudattaen, sen legitimitetti on kyseenalainen ja rikkoo alkuperäiskansaoikeuksia.

I HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ

1. Lähtökohtia

Hallituksen esityksen (100/2023 vp) mukaan lainmuutoksien tavoitteena on turvata saamelaisten itsemääräämisoikeuden toteutuminen ja parantaa saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevan itsehallinnon ja saamelaiskäräjien toimintaedellytyksiä.

Hallituksen esityksessä on virheellisen puutteellisesti ymmärretty sen lähtökohdan, että saamen kansa ja sen kieli ja kulttuuri ei muodosta yhtä yhtenäistä kokonaisuutta. Saamelaisten kulttuuri jakautuu eri kielialueille (tunturisaame, Inarin saame ja kolttakieli) ja siellä harjoitettavien perinteisten elinkeinojen mukaisesti. Tätä kokonaisuutta ei voida hallinnoida hallituksen esityksestä ilmenevän saamelaiskäräjälain pohjalta. Saamelaiskäräjien vaalitapa ja hallinto johtavat käytännössä nykyään siihen, että vain poronhoidon intressejä edistäville tahoille on hallussaan saamenkäräjien hallitus, puheenjohtajisto ja vaalilautakunta. Inarinsaamelaisten etuja ei saamelaiskäräjillä edistä riittävästi. Inarinsaamelaisten perinteiset elinkeinot on pyyntikulttuuri (kalastus, metsästys) ja keräily. Poroja on pidetty kotitarpeiksi. Inarijärven säännöstelyn myötä inarinsaamelaisten elinkeinorakenteeseen on tullut mukaan metsätalous, maatalous, kullankaivuu ja matkailu sekä poronhoito. Saamenkäsitöiden myymisestä matkailijoille on tullut merkittävä lisätulonlähde.

Utsjoen kunta huomautti lausunnossaan 22.5.2013 hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä kuntajakolain muuttamiseksi, että Suomessa puhutaan kolmea eri saamen kieltä. Samalla tavoin eri saamelaiskulttuureissa on merkittäviä alueellisia eroja sen mukaan, mitä saamelaiselinkeinoja (poronhoito, metsästys ja kalastus sekä saamen käsityö) perinteisesti kullakin alueella pääasiassa on harjoitettu ja harjoitetaan. Saamelaisten asuttama alue ja saamelaisten kulttuuri muodostuu kolmesta pääasiallisesta traditiosta ja kulttuurista kunkin

saamen kielialueen mukaisesti. Saamelaisten asuttamat alueet ovat myös luonnonolosuhteiltaan varsin erilaiset.

Utsjoen kunnan lausunnossa esittämän käsityksen mukaan saamelaisia ei voida pitää yhtenä homogeenisenä ryhmänä, mikä pitäisi ottaa huomioon saamelaiskäräjiä koskevassa lainsäädännössä. Jos tätä ei oteta asianmukaisesti huomioon nyt esillä olevassa lainsäädäntöhankkeessa, osa saamelaiskulttuurista ja tätä kulttuuria harjoittavissa saamelaisista jää väliinputoajiksi saamelaiskäräjien hallinnon kehittämisessä.

Suomen perustuslain (PeL, 731/1999) 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Perustuslain 17 §:n 3 momentin suojaama saamelainen kulttuuri ymmärretään lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä laajaksi (HE 309/1993 vp).

Saamelaiskulttuurin sisältöä on haettava mm. kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-sopimus, SopS 7–8/1976) 27 artiklan soveltamiskäytännöstä, mitä valvoo YK:n ihmisoikeuskomitea.

2. Hallituksen esityksen vaikutukset selvittämättä suurelta osin

Valtioneuvoston lainvalmistelun ohjeessa (Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:66, s. 13) edellytetään, että lainsäädäntöhankkeen olennaiset kokonaisvaltaiset vaikutukset tulee tunnistaa ja selvittää. Lisäksi valtioneuvosto julkaisussaan edellyttää myös, että vaikutukset tulee selvittää vaikutuslajikohtaisesti ja sääntelyn kohderyhmittäin. Vaikutusten selvittäminen vaatii myös, että vaikutusten kohderyhmät selvitetään.

Hallituksen esitys (HE 100/2023 vp) on palautettava uuteen käsittelyyn, koska lainsäädäntöhankkeessa ei ole tunnistettu vaikutusten kohteita ja erilaisia vaikutuksia eri sääntelykohteille. Lainsäädäntöhankkeessa jää selvittämättä hankkeen vaikutukset Inarinsaamelaisiin ja inarinsaamelaisten kulttuuriin.

Hallituksen esityksessä ei ole selvitetty asianmukaisesti myöskään sitä, mikä merkitys ehdotuksilla on saamelaisten kotiseutualueella olevan muun elinkeinotoiminnan kuin saamelaisten elinkeinojen kannalta, millä on myös merkitystä saamelaisten tulevaisuudelle tuolla alueella.

II YKSITYISKOHTAISESTI ERÄISTÄ SÄÄNNÖSEHDOTUKSISTA

1. Saamelaiskäräjien vaalin vaalitapa (ei ole otettu huomioon hallituksen esityksessä)

Saamelaiskäräjien vaalitapa tulee uudistaa. Vaalitapavan uudistaminen ei sisälly hallituksen esitykseen. Saamelaiskäräjien vaalitapa ei ole demokraattinen, mutta hallituksen esityksessä ei puututa lainkaan tähän saamelaisten yhdenvertaisen kohtelun kannalta keskeisimpään kysymykseen. Meillä on oikeusvaltiossa oikeus odottaa, että saamelaiskäräjälakia tulee koskea demokratia.

Voimassa olevat saamelaiskäräjien vaalit ovat välittömät henkilövaalit, joissa äänioikeutetut äänestävät suoraan yksittäisiä ehdokkaita (HE 100/2023 vp. s. 40). Nykyinen vaalitapa on kuitenkin syrjivä inarinsaamelaisille, eikä se toteuta vaatimusta osallistumisoikeudesta (PL 20.2 §) ja yhdenvertaisesta kohtelusta (PL 6 §).

Vaalitapa tulee ehdottomasti uudistaa lista- ja suhteelliseksi vaalitavaksi, jossa kunkin saamen kansan (esim. kalastajasaamelaiset jne.) muodostamien omien vaalilistojen edustajat saavat oman listansa osoittaman äänimäärän suhteessa edustuspaikkoja saamelaiskäräjillä. Suhteellisen vaalitavan käyttämisellä varmistetaan se, että kaikkien perustuslaissa (PL 17.3 §) turvattujen saamelaiselinkeinoja harjoittavien saamelaisryhmien edustajat saavat edustuspaikkoja saamelaiskäräjien elimissä. Myös edustuspaikkojen vaalit saamelaiskäräjien hallituksessa, puheenjohtajistossa ja vaalitautakunnassa tulee säätää suhteelliseksi vaalitavaksi.

Nykyinen saamelaiskäräjien vaalitapa ja hallintotapa valita eri edustajat hallitukseen, puheenjohtajistoon ja vaalilautakuntaan ei turvaa asianmukaisesti kaikkien perustuslaissa (PL 17.3 §) määrättyjen saamelaisryhmien osallistumisoikeutta heitä koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon, kuten perustuslaki edellyttää (PL 20.2 §). Muut kuin porohoitajasaamelaiset eivät nyt tai ehdotuksen jälkeenkään saisi käytännössä mahdollisuutta edustusta saamelaiskäräjien hallituksessa, puheenjohtajistossa ja vaalitautakunnassa.

Saamelaiskäräjien vaaleissa eniten saaneita edustajia ei ole viime vuosina valittu hallitukseen, pelkästään koska ääniharavat ei edusta poronhoitokulttuuria. Perustuslain säännökset yhdenvertaisesta kohtelusta ja syrjinnän kiellosta (PL 6 §) edellyttävät ehdottomasti saamelaiskäräjien vaalitavan muutosta. Saamelaiskäräjälain uudistaminen on kokonaisuudessaan palautettava uuteen valmisteluun, koska vaalitavan uudistamisella on vaikutusta moneen kysymykseen saamelaiskäräjistä.

Vaarana on, että jos vaalitapaa ei uudisteta tässä yhteydessä, osa saamelaisista jää lopullisesti saamelaiskäräjien ulkopuolelle.

2. Lain tarkoitus (hallituksen esityksen ehdotus 1.1 §)

Esityksen 1.1 §:n säännösehdotukseen on lisätty virheellisesti kirjaus lain tarkoituksesta toteuttaa saamelaisten itsemääräämisoikeutta. Saamelaislailla on perustuslain (PL 121.4 §) mukaan ainoastaan saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Ehdotus itsemääräämisoikeuden lisäämisestä tulee poistaa, koska sitä jo nykytilassa käytetään väärin ja se mahdollistanut rakenteellisen syrjinnän.

Ehdotus on ristiriidassa perustuslain (PL 121.4 §) kanssa, joten muutosesitys saamelaisten itsemääräämisoikeuden lisäämisestä tulee poistaa, koska se on peruslain sanotun säännöksen kanssa ristiriidassa. Perustuslain mukaan saamelaisilla on vain kieltä ja kulttuuria koskevasta itsehallinto, ei itsemääräämisoikeus yleensä ja rajoittamattomalla tavalla.

Jos säännösehdotus tulee lakina voimaan, on se omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä saamelaiskäräjien toimivallasta ja itsehallinnosta, mikä edelleen kärjistää merkittävästi olosuhteita saamelaisten keskuudessa sekä alueen muiden tahojen elinkeinonharjoittamisessa.

3. Äänioikeus saamelaiskäräjävaalissa (ehdotus 3 §)

Esillä olevassa hallituksen esityksen (HE 100/2023 vp, s. 1) lähtökohta on virheellinen ja ristiriitainen sekä ongelmallinen perustuslain kanssa siten, että saamelaiskäräjien vaaliluettelon merkintä ei osoittaisi sitä, ketä on pidettävä saamelaisena Suomessa, vaan ainoastaan sitä, kenellä on oikeus osallistua saamelaiskäräjille. Tätä yllättävää lähtökohtaa ei perustella esityksessä eikä sen vaikutuksia tunneta. Tämä lähtökohta tulee purkaa.

Hallituksen esityksellä katkaistaan näin ollen perustuslain kannalta ongelmallisella tavalla yhteys toisaalta saamelaiskulttuuriin (PL 17.3 § ja KP-sopimuksen 27 artikla, perinteiset elinkeinot) ja toisaalta saamelaiskäräjien vaalin eli saamelaiskäräjien toiminnan välillä. Esityksestä seuraa, että kaikki eri saamelaiskulttuuria harjoittavat tahot eli saamelaisryhmät, kansat eivät voi asianmukaisesti edustautua saamelaiskäräjillä ja olla mukana saamelaiskäräjillä suunnittelemassa ja päättämässä itseään koskevista asioista, mitä edellyttää perustuslaki (mm. PL 20.2 §).

Nykyään ja ehdotuksen jälkeenkin saamelaiskäräjillä pääsääntöisesti poronhoidon edustajat ja intressit ovat edustettuina hallituksessa ja puheenjohtajistossa. Tämä on ongelmallista, koska poronhoitajat ei voi edustaa muita elinkeinoja päätöksenteossa saamelaiskäräjillä, koska poronhoidolla ja muilla saamelaiselinkeinoilla on ristikkäisiä intressejä. Jos esitys tulee lakina voimaan, sen jälkeen ei enää edellytetä, että kullakin eri elinkeinoja harjoittavilla saamenkansanosilla on oltava oikeus osallistua heitä koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon saamelaiskäräjillä.

Onko siis tarkoitus, että vaaliluetteloon voi tulla merkityksi myös henkilö, joka ei täytä perustuslain (PL 17.3 §) vaatimusta saamelaisesta? Ehdotus mahdollistaa myös ei-saamelaisten pääsyn saamelaiskäräjille (äidinkielimerkinnot). Vaaliluettelon merkittävän henkilön tulee kuitenkin luonnollisesti täyttää myös perustuslain vaatimukset siitä, ketä on pidettävä saamelaisena. Ehdotus aiheuttaa syrjintää ja eriarvoista kohtelua saamelaiskäräjillä. Tätä seikkaa ja ehdotuksen vaikutuksia ei ole selvitetty lain valmistelutyössä.

Esityksessä pyritään mainitulla ratkaisulla väistämään niitä ongelmia, jotka johtuvat siitä, että osa perustuslain (PL 17.3 §) tarkoittamista saamelaisista eivät ole tulleet aikaisempien puutteellisten viranomaisrekisterimerkintöjen vuoksi merkityiksi saamelaiskäräjien vaaliluetteloon. Lakiehdotus siirtäisi tämän osan saamelaisista eli osan Inarinsaamelaisista lopullisesti saamen kansa ulkopuolelle ja saamelaisina historiaan.

Saamelaiskäräjälain voimassa olevaa 3 §:ää siitä, ketä on pidettävä saamelaisena, ei tule missään tapauksessa muuttaa. Esityksen 3 §:n säännösehdotus on liian jäykkä ja kategorisoiva.

4. Yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite (9 §) sekä saamelaisten oikeuksien huomioon ottaminen viranomaisten toiminnassa 9 a §) ja menettely yhteistoiminnassa ja neuvotteluissa (9 b §)

Mainittuja säännöksiä ei ole mahdollista säätää laiksi esillä olevan hallituksen esityksen (HE 100/2023 vp) pohjalta, koska esityksessä ei ole riittävästi otettu huomioon muiden saamelaisten kuin saamelaiskäräjien intressejä.

Yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoitteen sisällössä ja sitä koskevassa menettelyssä ei ole asianmukaisesti otettu huomioon perustuslain (PL 17.3 §) tarkoitettujen saamelaisten oikeudet ja heidän elinkeinojensa turvaaminen.

Esityksessä ei ole otettu huomioon sitä, että tavallisesti ratkaistavissa asioissa on olemassa muitakin saamelaisten selvitettäviä ja huomioon otettavia etuja kuin ne edut, joita saamelaiskäräjät edustaa. Hallituksen esityksessä ei ole selvitetty lakiehdotuksen vaikutuksia kaikkien perustuslain (PL 17.3 §) tarkoitettujen saamelaisten ja toisaalta muiden kuin saamelaisten elinkeinojen kannalta. Esitys on palautettava uuteen valmisteluun.

Esityksessä ei selviä, kuinka viranomainen voi arvioida pätevästi esitetyn hankkeen vaikutuksia saamelaisten oikeusasemaan yhteistoiminta- ja neuvottelumenettelyssä.

Ehdotetussa yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoitteen järjestelyssä perusoikeusjärjestelmä ei voi toteutua asianmukaisesti, koska muiden saamelaisten kuin saamelaiskäräjien hallituksen etuja (poronhoitoa) ei voida ottaa huomioon viranomaistoiminnassa sellaisenaan viranomaisten puuttuvan kompetenssin vuoksi.

Voimassa oleva saamelaiskäräjälain 9 §:n säännös neuvotteluelvoitteesta yhdessä perustuslain 22 §:n säännös turvaavat saamelaisten oikeudet asianmukaisesti jo nykyisellään. Ehdotus on myös tarpeetonta sääntelyä ja se aiheuttaa ongelmia saamelaisten oikeuksien tunnustamiselle ja huomioon ottamiselle.

Ehdotettu yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite muodostaa sovellettaessa yhdessä muun lainsäädännön kanssa monissa tapauksissa tosiasiallisen veto-oikeuden saamelaiskäräjille esimerkiksi maankäyttöhankkeiden kannalta, vaikka ehdotettu säännös ei sellaisenaan aina yksistään merkitsisikään veto-oikeutta. Tällä voi olla merkitystä jos punnitaan inarinsaamelaisten monipuolisen elinkeinorakenteen suhdetta poronhoidon etuihin.

Yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite (lakiehdotuksen 9 §)

Viranomaisten ja julkisia hallintotehtävien velvollisuudesta neuvotella saamelaiskäräjien kanssa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin vaikuttavista toimenpiteistä ehdotetaan muutettavaksi yhteistyötä painottavammaksi sekä kansainvälisessä alkuperäiskansaoikeudessa kehittyneen vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen (FPIC) periaatteen mukaiseksi.

Yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite koskee saamelaisten kotiseutualueella toteutettavia tai vaikutuksiltaan sinne ulottuvia sekä muita erityisesti saamelaisten kieleen tai kulttuuriin taikka

heidän asemaansa tai oikeuksiinsa alkuperäiskansana vaikuttavia toimenpiteitä, joiden pitäisi koskea myös inarinsaamelasta väestönosaa.

Saamelaisten oikeuksien huomioon ottaminen viranomaisten toiminnassa (9 a §)

Ehdotus (9 a §) koskee saamelaisten oikeuksien huomioon ottamista viranomaisten ja muiden hallintotehtäviä hoitavien toiminnassa lakiehdotuksen 9 §:ssä tarkoitetuissa toimenpiteissä. Säännös toteuttaa perustuslain 22 §:n säännöstä siitä, että julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Velvoitteen noudattaminen edellyttäisi, että viranomainen on tietoinen saamelaisten oikeuksista ja huomioi niitä omassa toiminnassaan. Edelleen velvoitteen noudattaminen edellyttäisi, että viranomaistoiminnassa tunnistetaan ja käytetään hyväksi mahdollisuuksia edistää saamelaisten oikeuksia ja toisaalta että käytettävistä olevista vaihtoehtoista valittaisiin sellainen, joka aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa saamelaisten oikeuksien toteutumiselle.

Säännös tässä muodossaan aiheuttaa monissa tapauksissa pattitilanteen, koska viranomainen ei voi kaikissa tapauksissa pätevästi ilmoittaa saamelaiskäräjille hankkeen vaikutuksista puuttuvan kompetenssinsa vuoksi ja ottaa huomioon hankkeen mahdollisia vaikutuksia saamelaisten perusoikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Inarinsaamelaiset ry katsoo, että saamelaiskäräjät ei ole legitiimi arvioimaan hankkeen vaikutuksia kaikkien saamelaisten väestönosien kannalta sen demokratiavajeen vuoksi.

Menettely yhteistoiminnassa ja neuvotteluissa (9 b §)

Säännös (ehdotus 9 b §) koskee sitä menettelyä, jossa em. yhteistoiminta ja neuvotteluvuorot toimitetaan.

Esityksen mukaan pyritään varmistamaan sitä, että yhteistoiminnassa ja neuvotteluissa toteutuu vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaate. Menettelyä pyritään ohjaamaan niin, että yhteistoimintavelvoitteen piiriin kuuluvista asioista käydään neuvottelut saamelaiskäräjien kanssa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien turvaamisen näkökulmasta aidosti, molemminpuolisen arvostuksen hengessä ja vilpittömin mielin.

Esityksestä ei kuitenkaan selviä se, kuinka saamelaisten keskenään kilpailevat eri saamelaiset intressit ratkaistaan. Tämä on merkittävä puute. Kaikkien perusoikeudet on turvattava perustuslain 22 §:n mukaisesti.

Hallituksen esityksen mukaan saamelaiskäräjillä on oikeus saada ennen neuvottelua asiasta oikeat ja riittävät tiedot, mm. asian vaikutuksista saamelaisten oikeuksiin. Tämän mukaan esimerkiksi kullanhuuhtonta-asiassa saamelaiskäräjillä olisi oikeus saada vaikutusten arviot hakemukseen liittyen. Viranomaisella ei ole pätevyyttä arvioida hankkeen vaikutuksia saamelaiskulttuuriin ja kieleen eli sitä, kuinka hanke vaikuttaa saamelaisten oikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Vaatimus oikeista ja riittävästä tiedosta ei monissa tapauksissa voi toteutua. Ehdotus on tältä osin puutteellinen.

5. Rikoslain 40 luvun 11 §:n ehdotettu muutos

Tässä vaiheessa voidaan muuttaa vain rikoslain 40 luvun 11 §:ää ehdotetulla tavalla, koska muutos on omiaan edistämään saamelaiskärjillä toteutettavaa hallintomenettelyä ja saamelaiskäräjien toimintaa. On perusteltua toteuttaa mahdollisimman pikaisesti.

Rikoslain 40 luvussa säädetään mm. virkasalaisuuden rikkomisesta ja tuottamuksellisen virkasalaisuuden rikkomisesta sekä virka aseman väärinkäyttämisestä.

Saamelaiskäräjien yhteyteen perustettu saamelaiskäräjien työjärjestyksen mukainen inarinsaamelaisten neuvottelukunta ei edusta riittävän laajasti inarinsaamelaisten kansanosaa eikä ole kyennyt edistämään inarinsaamelaisten asemaa ja oikeuksia saamelaiskäräjien sisällä. Saamelaiskäräjät valitsee inarinsaamelaisten puolesta edustajat inarinsaamelaisten neuvottelukuntaan.

Esitämme inarinsaamelaistille säädettävän oma oikeudellinen asema samoin, kun kolttasaamelaistillakin on. Inarinsaamelaist tarvitsevat kiireellisesti oman lain turvaamaan omaa oikeutta ja alkuperäiskansa-asemaa. Jotta yhdenvertaisuus voisi toteutua, tulee vakavasti harkita inarinsaamelaisten positiivista erityiskohtelua.

Inarissa
16.10.2024

Jarmo Katajamaa
Puheenjohtaja
Inarinsaamelaist ry
p. 040 593 1935

Inka Kangasniemi
Varapuheenjohtaja
Inarinsaamelaist ry
p. 050 328 7297